

CO AKTUÁLNĚ PLATÍ – KE DNI 26.11.2021

Dne 26. listopadu 2021 vstupuje v účinnost krizové opatření č. 1066¹, vydané vládou v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, a to na základě krizového zákona.

Krizové opatření:

- zakazuje přítomnost veřejnosti v provozovnách stravovacích služeb a hudebních, tanečních, herních a podobných společenských klubech a diskotékách, hernách a kasinech v čase mezi 22:00 hod. a 04:59 hod.
- zakazuje provozování adventních a vánočních trhů a prodej na nich;
- zakazuje konzumaci alkoholických nápojů na veřejně přístupných místech (venkovních);

Dále toto opatření obsahuje omezení pro poskytování některých služeb (restaurace, kadeřnictví, hromadné akce atp.) - především v tom, že se jich mohou účastnit pouze osoby očkované (či po prodělání covid nemoci). Tato omezení takřka identická s aktuálně platným mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví², s rozdílem v počtu osob účastnících se hromadných akcí (viz níže).

Veškerá mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví (omezení služeb, respirátory atd.) zůstávají nadále v platnosti.

POZNÁMKA: Opatření se velmi často a náhle mění. Není-li v krizovém opatření uvedena účinnost pozdější, platí okamžitě od jeho vyhlášení, které může být učiněno i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků (např. tisková konference v televizi). **Je proto nezbytné aktuální situaci neustále sledovat.**

KOMU HROZÍ JAKÁ SANKCE A KDO JI MŮŽE VYMÁHAT

Aby bylo možné určité jednání sankčně postihnout (tj. za něj uložit pokutu nebo jiný trest), nestačí, že je protiprávní (tedy např. porušuje krizová opatření), ale **musí být dle zákona přestupkem** (event. trestným činem).

Pokud se tedy někdo dopouští jednání porušující krizová opatření, které však přestupkem není, nemůže jej za něj policie (městská či státní) či jiný orgán postihnout.

Dle krizového zákona se může dopustit přestupku spočívajícím v nedodržení výše uvedených zákazů či příkazů pouze fyzická osoba, nikoliv právnická či podnikající fyzická osoba³, jelikož v jejich případě žádný takový přestupek neexistuje⁴.

To znamená, že **provozovatel** restaurace, baru, diskotéky, herny, kasina apod. který umožní přítomnost veřejnosti přes noc (tím že má otevřeno), nebo provozovatel vánočních trhů či stánku na něm který bude mít otevřeno, **se nedopouští žádného přestupku a nemůže mu proto být uložena pokuta či jiný postih, a to ani jeho personálu**⁵.

¹ <https://www.vlada.cz/assets/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/omezeni-maloobchodu-a-sluzeb-1066.pdf>

² <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/11/Mimoradne-opatreni-omezeni-maloobchodniho-prodeje-zbozi-a-poskytovani-sluzeb-s-ucinnosti-od-22-11-2021.pdf>

³ Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 20 Právnická osoba jako pachatel, § 22 Podnikající fyzická osoba jako pachatel

⁴ § 34a *a contrario* § 34 odst. 1 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona

⁵ Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 20 odst. 2 v případě právnických osob, § 22 odst. 3 v případě OSVČ

Stejně tak nemůže být podnikateli uložena pokuta dle krizového zákona za to, že nezkontroloval své zákazníky, že jsou očkovaní, resp. že obsloužil někoho, kdo není. Může mu však být uložena krajskou hygienickou stanicí (do výše 3 000 000 Kč), jelikož se současně jedná o porušení mimořádného opatření ministerstva zdravotnictví, samozřejmě za předpokladu, že mu bude takové jednání dokázáno (proslýchá se však, že mají v současnosti spoustu práce s vyřizováním žádostí o poskytnutí informací, takže pokud jim budou stále další žádosti přibývat je otázkou, kdy si na přestupky dokážou najít čas).

Odlišná situace je však v případě **zákazníků** restaurací, barů, diskoték atp. Ti se svou přítomností v uvedeném čase přestupku dopouští, přičemž jim za něj může být uložena pokuta dle krizového zákona až do výše 20 000 Kč. To samé platí pro **konzumaci alkoholu na veřejnosti**.

Zákazník vánočních trhů se však žádného přestupku nedopouští.

Krizové opatření nařizuje organizátorovi neumožnit přítomnost více než 1 000 diváků na koncertě, filmovém představení, sportovních utkání apod., a 100 účastníků při jiných hromadných akcích. Pokud je však takovým organizátorem podnikatel, může se dopustit přestupku **pouze** při porušení mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, dle kterého je **limit 1 000 účastníků jiných akcí (žádný na koncerty atd.)**. Účastník takové akce se žádného přestupku z důvodu překročení počtu osob dopustit nemůže.

POZNÁMKA: Fyzickou osobou podnikající jste jen při výkonu svého podnikání, nikoliv v ostatních situacích.

PROKAZOVÁNÍ OČKOVÁNÍ – ZÁKAZNÍCI

Povinnost prokázat se při vstupu provozovateli absolvovaným očkováním či proděláním covid nemoci a zákaz vstupu či účasti pro osoby, které takové potvrzení nemají, je uložena identicky krizovým opatřením i mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví (uvedené jsou povinnosti zákazníka, bez ohledu na denní dobu či velikost akce).

Zde je však třeba uvést, že tuto skutečnost musí zákazníkovi dokázat příslušný orgán. Není povinností zákazníka policii či jinému orgánu předkládat jakýkoliv doklad o očkování či proděláním nemoci, a tedy to po něm **nemůže být z jejich strany v žádném případě vyžadováno**⁶. Pokud zákazník při kontrole uvede, že příslušnou podmínku splňuje a provozovateli ji při vstupu prokázal, musí mu příslušný orgán **sám dokázat, že tomu tak není**.

Výše pokuty při nesplnění těchto povinností se odvíjí od toho, dle kterého zákona bude přestupek projednáván. Konkrétně se jedná o nejvýše 20 000 Kč v případě krizového zákona, kde je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností (obecní či městský úřad) podle místa, kde byl přestupek spáchán (v případě souběhu, tj. neočkovaný je v noci v hospodě, se stále jedná o nejvýše 20 000 Kč), nebo až 3 000 000 Kč v případě přestupku za porušení mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, o kterém rozhoduje krajská hygienická stanice. Pokutu může vždy uložit pouze jeden z nich – pokud je správní řízení zahájeno jedním z těchto orgánů, nemůže jej zahájit ten druhý.

⁶ Výpověď, předložení listiny nebo ohledání věci může odepřít ten, kdo by jí způsobil sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo přestupek. § 53 odst. 2, § 54 odst. 2, § 55 odst. 4 zák. č. 500/2004 Sb., správního řádu

PŘI KONTROLE

Základní **povinností** policistů je především dbát **přiměřenosti svého postupu**, a to tak, aby žádné osobě v jeho důsledku nevznikla bezdůvodná újma, a aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon (nebo i jiných, přímo nezúčastněných osob) **nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.**⁷

Ve vztahu k porušení krizových opatření přitom vždy může jít nejvýše o přešůpek, podobně, jako když například jdete na červenou. Jelikož nebude docházet k bezprostřednímu ohrožení života, majetků a podobně, dal by se za přiměřený považovat postup policie jednání zadokumentovat, a oznámit jej příslušnému správnímu orgánu k dalšímu postupu (správnímu řízení). V žádném případě není přiměřené přepadávání restaurací či jiných provozoven zásahovými komandy (a podobně).

Na nutnost přiměřenosti postupu je vhodné policisty upozorňovat, a žádat vysvětlení na základě čeho se domnívají, že je jejich postup přiměřený, pokud by tomu tak zjevně nebylo.

S tím souvisí též další základní povinnost policistů, kterou je **poučování**. Slovy zákona⁸:

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejich právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.

Policista je tedy povinen vám konkrétně sdělit, co po vás žádá a proč. **Nenechte se odbýt obecnými formulacemi typu, že jde o protiprávní jednání, porušení krizových opatření a podobně.** Policista sice není povinen vám z hlavy citovat přesné označení příslušných právních předpisů ani jejich doslovné znění, ale musí jasně a srozumitelně odůvodnit:

- v čem přesně vaše protiprávní jednání spatřuje,
- jakého přešůpku se jím dopouštíte,
- a proč zrovna vy.

Policisté zpravidla přistupují k této své povinnosti velmi laxně. Pokud vás však policista dostatečně nepoučí ani poté, co jej k tomu sami vyzvete, můžete se bránit tím, že patrně **postupuje v rozporu se zákonem, a podáte na něj proto stížnost OVK** (odboru vnitřní kontroly příslušného krajského ředitelství policie).

Kdo a za jakých okolností se dopouští přešůpku, je popsáno výše. **Ze samotné skutečnosti, že někdo páchá přešůpek ve vaší provozovně, pro vás nevyplývají žádné povinnosti, ani sankce.** Pravomoc k postihování přešůpků (a trestných činů) mají k tomu povolané orgány státu, tj. policie. Vy, jako podnikatel či běžný občan, nemáte nejen takovou povinnost, ale především **k tomu nejste vůbec oprávněn.**

Nikdo po vás tedy nemůže vyžadovat, abyste někomu dalšímu (např. svým hostům) v jejich protiprávním jednání bránil (není-li výše uvedeno jinak), popřípadě toto jednání někam oznamoval, a podobně. V situaci, kdy se sám jako provozovatel žádného přešůpku nedopouštíte, není v žádném případě takové jednání jiných osob důvodem, proč byste měl svou provozovnu uzavřít, někoho z ní vykazovat atd. **Vymáhání zákonů je prací policie, nikoliv podnikatelů.** Podobné požadavky ze strany policie je možné považovat za zneužití (překročení) jejich pravomocí.

⁷ § 11 zákona č. 273/2008 Sb., o policii

⁸ § 13 zákona č. 273/2008 Sb., o policii

Vždy tedy policistům sdělte, že se nedomníváte, že by ke spáchání přestupku z vaší strany došlo. Není účelné v takové situaci vést s policisty polemiku na téma nezákonnosti vládních opatření jako takových, avšak můžete popsat těžkosti, které vám přinášejí. **Zásadní je však nic nepodepisovat a policistům říci, že trváte na projednání přestupku, z něhož vás viní, ve správním řízení (ať jste podnikatelem, či zákazníkem).**

Pokud je možné, že se přestupku dopouštíte (například jako zákazník v provozovně stravovacích služeb), je vhodné přidržet se jiné základní zásady obecně platné i ve správním trestání, kterou je **zákaz být nucen k sebeobviňování či sebeusvědčování (viz výše – pozn. 6)**. Obviněný z přestupku totiž nemá povinnost se hájit, zejména nemá povinnost uvádět na svou obhajobu jakákoliv tvrzení, ani o nich (nebo o jiných skutečnostech) nabízet a předkládat správnímu orgánu důkazy. Nemusí prokazovat svoji nevinu, ani nemusí jakýmkoliv jiným způsobem napomáhat shledání své viny. Zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o přestupku je výlučnou odpovědností správního orgánu vedoucího přestupkové řízení.

Podstatné přitom je, že pokud nesouhlasíte s projednáním přestupku na místě (v příkazním řízení), je úkolem policie toliko předat při kontrole zjištěné poznatky příslušnému správnímu orgánu, který teprve správní řízení povede (obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo krajská hygienická stanice, v jejichž obvodu k jednání došlo). Prakticky tedy v takovém případě policistovi na výzvu prokažte svou totožnost, a pouze mu sdělte, že se nedomníváte, že byste se nějakého přestupku dopustil/a, nesouhlasíte s jeho projednáním na místě, a trváte tedy na jeho projednání ve správním řízení. **Nic jiného policistovi neříkejte, není-li výše uvedeno jinak.**

Celý zákrok policie **dokumentujte**, ideálně formou videozáznamu. Policista není oprávněn vám v tom jakkoliv bránit, či natáčení podmiňovat svým souhlasem. Pokud by se o to přesto pokoušel, sdělte, že nepořizujete jeho záznamy osobní povahy, ale dokumentujete výkon veřejné moci. Buďte však opatrní s následným veřejným sdílením takových záznamů.

Lze doporučit mít připraven kontakt na advokáta, se kterým budete domluveni, že se na něj můžete v případě kontroly obrátit, a ihned mu zavolat.

Další důležité pravomoci policie:

- **oprávnění ke vstupu**

Jedná-li se o živnostenskou provozovnu, je do ní policista oprávněn vstoupit zásadně vždy, přičemž každý je povinen tento vstup umožnit.⁹ V opačném případě je policista oprávněn užít za tímto účelem síly. Nelze tedy doporučit policii ve vstupu do něj bránit, či je z něj vykazovat. Na druhou stranu musí být i tak postup policie přiměřený (viz výše). Přiměřenost vyražení dveří v situaci podezření na přestupek je přinejmenším diskutabilní.

- **zajištění osoby**

Policista je oprávněn zajistit (tj. zavřít) osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky přestupku, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci. Zajištění může trvat nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody. **Musí se však jednat o osobu, která je z přestupku podezřelá.** V případech, kdy přestupek vůbec spáchat nemůžete, jak je popsáno výše, je proto zajištění vyloučené.

- **prokazování totožnosti**

⁹ § 41 zákona č. 273/2008 Sb., o policii

Policista je oprávněn vás vyzvat k prokázání totožnosti z tolika důvodů¹⁰, že je v praxi rozumné vyhovět vždy. Pokud totiž odmítnete, vystavujete se riziku předvedení na služebnu, k čemuž je policista oprávněn. I tak vždy vyžadujte poučení, tj. sdělení důvodu, proč jste legitimován.

- **povinnost uposlechnout výzvy**

Každý je povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat, tedy použít sílu (donucovací prostředky). Neuposlechnutím výzvy se současně fyzická osoba dopustí přestupku¹¹

Pokud to okolnosti dovolují, je policista před provedením úkonu, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití, povinen použít slov „Jménem zákona!“ a odpovídající výzvy.

Z uvedeného plyne, že i v případě, kdy se domníváte, že je postup policie v rozporu se zákonem, jste stejně povinni výzvy uposlechnout. Vyžadujte však poučení, a také sdělte policistovi svůj názor na nezákonnost a nepřiměřenost výzvy s tím, že podáte stížnost OVK.

PO KONTROLE

Při následování výše uvedeného postupu tedy nikdy nedojde k projednání přestupku na místě, přičemž, jak bylo naznačeno, předá policie věc k projednání příslušnému správnímu orgánu. Jeho postup může být v konkrétních případech odlišný, obecně si vás buď předvolá k ústnímu projednání, či rovnou rozhodne (příkazem či rozhodnutím).

Podstatné je, že v každém případě vám musí orgán daný úkon nejdříve doručit – datovou schránkou, či poštou na adresu trvalého pobytu. Zjednodušeně lze říci, že dokud vám nic nepřišlo, žádný problém nemáte. Na druhou stranu je nezbytné si písemnosti přebírat; v opačném případě mohou být jejich účinky vyvolány fikcí doručení, která vám znemožní se bránit. Prakticky tedy lze doporučit si písemnost převzít ke konci jejího uložení na poště, a v nařízené lhůtě na ni adekvátně reagovat. Konkrétní podobu dalšího postupu je již nezbytné konzultovat s advokátem, obecně vzato je však přestupkové řízení dvojinančné, tj. proti rozhodnutí správního orgánu v prvním stupni se můžete odvolat k orgánu nadřízenému, přičemž závazné je až rozhodnutí o odvolání.

Mezi zahájením řízení (resp. přestupkovým jednáním) a vydáním tohoto rozhodnutí odvolacího orgánu může uplynout relativně dlouhá doba – typicky v řádu měsíců. Až do konce nelze zcela předjímat, s jakým výsledkem, jelikož lze očekávat, že tato řízení budou relativně komplikovaná, přičemž správní orgány zpravidla nejsou příliš dobře vybaveny po personální stránce jak z hlediska odbornosti, tak kapacit. Na druhou stranu je však třeba připravit se na alternativu v podobě shledání viny a uložení trestu (pokuty). I proti rozhodnutí odvolacího orgánu se lze dále bránit jeho napadením u soudu, avšak až poté, co nabyde právní moci, tj. bude již třeba pokutu zaplatit.

¹⁰ § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o policii

¹¹ § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích